

MONOGRAFIE PODATKOWE

Redakcja naukowa: WITOLD MODZELEWSKI

**PRAWNE ZASADY
PROWADZENIA EWIDENCJI
PODATKOWEJ**

WYDANIE III ROZSZERZONE

INSTYTUT
STUDIÓW
PODATKOWYCH
MODZELEWSKI I WSPÓLNICY

Wydawnictwo Instytutu Studiów Podatkowych

Redakcja naukowa: Witold Modzelewski

**Autorzy: Jacek Pyssa, Mariusz Kuśmierczyk, Rafał Johaniuk,
Katarzyna Wawrzonkiewicz, Aleksandra Zawisza,
Mirosław Lewandowski, Bartłomiej Sztendur**

PRAWNE ZASADY PROWADZENIA EWIDENCJI PODATKOWEJ

Wydanie III rozszerzone

Warszawa 2024

Wydawnictwo Instytutu Studiów Podatkowych

Recenzja naukowa:

Prof. dr hab. Jadwiga Glumińska-Pawlic

Wydawnictwo Instytutu Studiów Podatkowych
Modzelewski i Wspólnicy Sp. z o.o.
04-367 Warszawa, ul. Kaleńska 8
www.wydawnictwo-isp.pl

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE
kopiowanie, przedruk i rozpowszechnianie
(w całości lub części)
bez zgody wydawcy zabronione

e-ISBN 978-83-67172-50-9

Redaktor prowadzący:

Andrzej Sarna

Skład i łamanie:

Grzegorz Onufrowicz

Spis treści

Wykaz skrótów.....	5
Wstęp	9
Rozdział 1. Prawny status ewidencji podatkowej w prawie podatkowym i w prawie karnoskarbowym	11
Rozdział 2. Prawne zasady prowadzenia ewidencji na potrzeby podatku od towarów i usług	19
2.1. Wstęp	19
2.2. Ewidencja uproszczona.....	19
2.3. Określenie wartości sprzedaży w drodze oszacowania.....	20
2.4. Ewidencja pełna	20
2.5. Ewidencja grup VAT	26
2.6. Ewidencja prowadzona przez wprowadzającego produkty w opakowaniach na napoje	29
2.7. Ujęcie w ewidencji faktur dotyczących sprzedaży ewidencjonowanej przy użyciu kasy rejestrującej....	32
2.8. Ewidencja VAT i deklaracje VAT	32
2.9. Szczegółowy zakres danych zawartych w ewidencji	33
2.10. Ewidencja czynności prowadzona przez operatora interfejsu elektronicznego	43
2.11. Nieprowadzenie ewidencji, błędy w przesłanej ewidencji oraz sankcja.....	44
2.12. Ewidencja sprzedaży przy użyciu kasy rejestrującej	44
2.13. Sposób wykazywania w deklaracji i ewidencji dostaw gazu w systemie gazowym, dostaw energii elektrycznej w systemie elektroenergetycznym i świadczenia usług w zakresie przenoszenia uprawnień do emisji gazów cieplarnianych.....	45
2.14. Obowiązek udostępnienia płatności bezgotówkowej	46
2.15. Obowiązek przechowywania ewidencji.....	47
Rozdział 3. Prawne zasady prowadzenia ewidencji na potrzeby podatku dochodowego od osób prawnych	49
Rozdział 4. Prawne zasady prowadzenia ewidencji na potrzeby podatku dochodowego od osób fizycznych.....	58
4.1. Księga przychodów i rozchodów.....	58

4.2.	Ewidencja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych w przypadku osób prowadzących księgę przychodów i rozchodów.....	75
4.3.	Prowadzenie ewidencji przychodów i wykazu środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych na potrzeby zryczałtowanego podatku dochodowego od niektórych przychodów osiągniętych przez osoby fizyczne	80
Rozdział 5.	Prawne zasady prowadzenia ewidencji podatkowej na potrzeby podatku akcyzowego	88
5.1.	Podmioty obowiązane do prowadzenia ewidencji na potrzeby podatku akcyzowego.....	88
5.2.	Sposób prowadzenia ewidencji i innych dokumentacji. Ogólne uwagi o dokumentacji na potrzeby podatku akcyzowego.....	89
5.3.	Poszczególne rodzaje ewidencji i innych dokumentacji na potrzeby podatku akcyzowego	93
Bibliografia	116

Wykaz skrótów

- BISP** – „Doradztwo Podatkowe – Biuletyn Instytutu Studiów Podatkowych”
- CN** – ang. *Combined Nomenclature* – Nomenklatura scalona obowiązująca na mocy rozporządzenia Rady (EWG) nr 2658/87 z dnia 23 lipca 1987 r. w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej Taryfy Celnej (Dz. Urz. WE L 256 z 7.09.1987, s. 1; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 2, t. 2, s. 382)
- Dyrektor KIS** – Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej
- JPK** – jednolity plik kontrolny
- Kodeks karny skarbowy** albo **k.k.s.** – ustawa z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 654 ze zm.)
- KŚT** – Klasyfikacja Środków Trwałych wprowadzona na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT) (Dz.U. poz. 1864)
- NBP** – Narodowy Bank Polski
- NIP** – numer identyfikacji podatkowej
- NSA** – Naczelny Sąd Administracyjny
- Ordynacja podatkowa** – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 2651 ze zm.)
- PKWiU** – Polska Klasyfikacja Wyrobów i Usług wprowadzona na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 września 2015 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz.U. poz. 1676 ze zm.)
- Prawo energetyczne** – ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 1385 ze zm.)
- Prawo przedsiębiorców** – ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 221 ze zm.)
- rozporządzenie z dnia 11 czerwca 2021 r.** – rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 11 czerwca 2021 r. w sprawie ewidencji i innych dokumentacji dotyczących wyrobów akcyzowych i znaków akcyzy (Dz.U. poz. 1150 ze zm.)
- rozporządzenie z dnia 15 października 2019 r.** – rozporządzenie Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju z dnia 15 października 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych zawartych w deklaracjach podatkowych i w ewidencji w zakresie podatku od towarów i usług (Dz.U. poz. 1988 ze zm.)
- rozporządzenie z dnia 17 grudnia 2021 r.** – rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie prowadzenia ewidencji przychodów i

- wykazu środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych (Dz.U. poz. 2414)
- rozporządzenie z dnia 22 grudnia 2022 r.** – rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu danych zawartych w deklaracjach podatkowych i w ewidencji w zakresie podatku od towarów i usług (Dz.U. poz. 2810)
- rozporządzenie z dnia 23 grudnia 2019 r.** – rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (Dz.U. poz. 2544)
- rozporządzenie z dnia 24 kwietnia 2023 r.** – rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 kwietnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu danych zawartych w deklaracjach podatkowych i w ewidencji w zakresie podatku od towarów i usług (Dz.U. poz. 794)
- rozporządzenie z dnia 30 marca 2023 r.** – rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 30 marca 2023 r. w sprawie ewidencji prowadzonej przez członków grupy VAT (Dz.U. poz. 727)
- RP** – Rzeczpospolita Polska
SN – Sąd Najwyższy
UE – Unia Europejska
- ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r.** – ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 143 ze zm.)
- ustawa z dnia 6 lipca 2016 r.** – ustawa z dnia 6 lipca 2016 r. o aktywizacji przemysłu okrętowego i przemysłów komplementarnych (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 1704)
- ustawa z dnia 6 marca 2018 r.** – ustawa z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 470)
- ustawa z dnia 11 marca 2004 r.** – ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 931 ze zm.)
- ustawa z dnia 12 czerwca 2015 r.** – ustawa z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 589)
- ustawa z dnia 15 lutego 1992 r.** – ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 2587 ze zm.)
- ustawa z dnia 16 listopada 2016 r.** – ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 615 ze zm.)
- ustawa z dnia 20 listopada 1998 r.** – ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 2540 ze zm.)

- ustawa z dnia 20 lutego 2015 r.** – ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 1378 ze zm.)
- ustawa z dnia 24 sierpnia 2006 r.** – ustawa z dnia 24 sierpnia 2006 r. o podatku tonażowym (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 985)
- ustawa z dnia 26 lipca 1991 r.** – ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 2647 ze zm.)
- ustawa z dnia 29 października 2021 r.** – ustawa z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2105 ze zm.)
- ustawa z dnia 29 września 1994 r.** – ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 120 ze zm.)
- VAT** – ang. *value-added tax* (podatek od wartości dodanej)
- WSA** – Wojewódzki Sąd Administracyjny

Wstęp

Niniejszym oddajemy do rąk Czytelników kolejne, zaktualizowane wydanie książki poświęconej prawnym zasadom prowadzenia ewidencji podatkowej (ksiąg podatkowych) obowiązującym w prawie polskim. Prawa i obowiązki podmiotów prawa podatkowego (zwłaszcza podatników i płatników) dotyczą ewidencjonowania i dokumentowania zdarzeń na potrzeby sporządzania deklaracji i informacji podatkowych albo bezpośredniego określenia zobowiązania podatkowego (w przypadku braku obowiązku składania deklaracji podatkowych); stanowią jeden z najważniejszych od strony funkcjonalnej i praktycznej fakultatywnych elementów kontynuacji podatków. Współczesny prawodawca poświęca coraz więcej uwagi tym problemom. Przy czym w prawie polskim wykształcono trzy modele regulacji tych zagadnień:

- 1) w przypadku gdy w danym podatku obowiązuje w sensie prawnym szczegółowy wzór deklaracji składanych przez podatników lub płatników, przepisy prawa ogólnie określają obowiązki ewidencyjne podatników, tj. ewidencja ma być prowadzona w ten sposób, aby była prawidłowo sporządzana deklaracja podatkowa (ewidencja jest niejako podporządkowana deklaracjom podatkowym);
- 2) w przypadku podmiotów niebędących podatnikami lub płatnikami obowiązki ewidencyjne są uregulowane zazwyczaj bardzo szczegółowo, niezależnie od tego, czy podmioty te są obowiązane do składania jakichkolwiek informacji do organu podatkowego, gdyż wówczas ewidencja nie ma charakteru służebnego względem obowiązku złożenia deklaracji, lecz służy do monitorowania zdarzeń nierodzących obowiązku podatkowego;
- 3) podatnik jest obowiązany ewidencjonować tylko niektóre zdarzenia na potrzeby podatkowe, a ewidencja podatkowa jest częścią składową innych, bardziej rozbudowanych urzędzeń ewidencyjnych, prowadzonych dla innych celów.

W niniejszej książce omówiono obowiązujące w Polsce prawne zasady prowadzenia ewidencji podatkowych według stanu prawnego na dzień **1 kwietnia 2024 r.** Jest to pierwsza publikacja prawnicza, która dotyczy tej tematyki. Jej autorami są pracownicy Instytutu Studiów Podatkowych zajmujący się problematyką podatków i prawa podatkowego.

W stosunku do pierwszego wydania w obecnym uwzględniono zmiany wynikające z następujących aktów prawnych:

- 1) ustawy z dnia 29 października 2021 r. (zwanej Polskim Ładem),

- 2) ustawy z dnia 9 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw¹,
- 3) ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw²,
- 4) ustawy z dnia 13 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz niektórych innych ustaw³,
- 5) rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 2022 r. – zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu danych zawartych w deklaracjach podatkowych i w ewidencji w zakresie podatku od towarów i usług (Dz.U. poz. 2810)
- 6) rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 marca 2023 r. – w sprawie ewidencji prowadzonej przez członków grupy VAT (Dz.U. poz. 727)
- 7) rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 kwietnia 2023 r. – zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu danych zawartych w deklaracjach podatkowych i w ewidencji w zakresie podatku od towarów i usług (Dz.U. poz. 794)

¹ Dz.U. poz. 2427 ze zm.

² Dz.U. poz. 2707.

³ Dz.U. z 2023 r. poz. 1852.